DAGSINS MEINING

»356 mió. kr. nærri fullum sjálvstýri« – fyri øll?

Fyrr í vikuni fegnaðist tingmaðurin hjá Fólkaflokkinum í Vágum á breddanum í Dagblaðnum. "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri", staðfesti tingmaðurin, skreytklæddur, í vøkrum føroyskum búna! Rámur av tjóðskapi!

Tað er einki at ivast í, at tað verður lukkan hjá Jóannesi Nielsen, tá vit skerja blokkin 356 mió.kr. um ársskiftið.

- Men munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" verða lukkan hjá teimum tíggjutals føroyingunum, sum ikki hava tak yvir høvdið? Hjá teimum, sum eru rikin úr íbúðum, tí spekulatiónin ger, at eigarar krevja okursleigu, samstundis sum vit hava nærum anarki á hesum øki! Onga skipaðan politikk, onga tíðarhóskandi leigulóg og ongan brúkaraumboðsmann! Ella munnnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" vera eydnan hjá einsamøllum við børnum, sum ikki hava ein livandi tjans at seta búgv í Føroyum, tí her er tilverugrundarlagið treyað av tveimum inntøkum?

- Munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" vera lukkan hjá teimum 250 førosyku pensjónistunum, sum vilja, men sum ikki sleppa inn á ellis- ella røktarheim í bræði, tí bíðilistarnir eru fleiri alin til longdar?

- Munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" vera lukkan hjá temum yvir fjøruti sinisveiku, og teirra avvarðandi, sum ikki hava ein bústað at fara í?

- Munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" vera lukkan hjá teimum í útbúgving, sum eru tvingað at gjalda fleiri 1000 krónur um mánaðin fyri eitt kamar ella eina lítla íbúð, tí vit hava ikki eina líkinda skipan við íbúðarhúsum til ung í utbúgving?

- Munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" vera lukkan hjá teimum hundraðtals familjunum, sum ikki fáa børn síni ansa, og mugu renna aftur og fram, finna fyribilsloysnir og dúva upp á vælvildina hjá øðrum?

- Munnu "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri" verða lukkan hjá fólkaskúlanum, sum ikki kann liva upp til fólkaskúlalóginia, og har alt fleiri lærarar ikki hava útbúgving.

Vit skulu ikki halda fram. Men nevndu viðurskifti eru talandi dømi um, at vælferðarsamfelag okkara hevur fingið ein so álvarsaman fyri bógvin, at fyri ein part av fólkium er ikki talan um nakra vælferð! Tvørturímóti - tey eru ørkymlað, liva í fátækradømi, hava ampa og trega. Men hetta leggur ráðandi meirilutin á Føroya landi sektin á. Har fara tey heldur í skreyt og epa sær av "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri"!

Sjálvandi eigur allur politikkur at miðja ímóti, at vit taka fullla ábyrgd, sum fólk, sum tjóð og sum land, men fyritreytin má og eigur at vera, at øllum má unnast at liva undir manssømiligum korum her á Føroya landi, men tað gera tey ikki í tí harrans ári 2001, nú vit eru "356 mió.kr. nærri fullum sjálvstýri"!

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Drumbapolitikkur ílatin fín akademisk orð

Katrin Dahl Jakobsen
løgtingskvinna fyri Javnaðarflokkin

Tá tey ikki bardust, førdu tey ein drumbakendan hentleikapolitik, sum bara hekk saman í yvirskriftum. Fólkið fingu tey ongantíð eyga á.

Í løtuni liggur seinasta fíggjarlógaruppskot frá hesum landsstýrinum til ummælis í avvarðandi nevndum. Eitt uppskot umboðandi eina samgongu, sum so dyggiliga dumpaði. Eingin ivi um tað! Tað siga úrslitini, sum ongantíð komu av tí, sum skuldi eitast at vera tykkara høvuðsmál, og tað sigur fólkið í teimum veljarakanningum, sum hava verið. Í fullveldismálinum er fólkið hildið til tað turra spott, og undir 1. viðgerð av fíggjarlógaruppskotinum, og serliga fyrstu dagarnar eftir kom fram, at rukkulívið endaði ikki so.

Tit dugdu ikki!

Tí nú standa hesir somu samgongulimir og spyrja hvønn annan, hví alt bleiv so undarligt? Hvar bleiv av øllum?

Hví bleiv so lítil bati til fólkapensjónistarnar, at Sjálvstýrisflokkurin nú sigur seg ikki kunna taka undir við fíggjarlógini og soleiðis teirra egna arbeiði? Og hví skerja vit blokkin so ógvusliga, at einki ber til, spyr sjálvsstýrisflokkurin.

Hví bleiv eingin loysing, hóast tilboðið lá á borðinum, og eitt samt Fólkating tók undir við hesum? Hví hækkaðu vit ríkisveitingina og tiltuskaðu okkum 107 mió. kr. afturat og læstu hana fast í samfull 3 ár, tá endamálið var tað øvugta, spyr Tjóðveldisflokkurin.

Hví bleiv skattalætti til hægri skattatrýst, spyr Fólkaflokkurin.

Til tann spurningin tykist semja vera um í hesum breiða selebra selskapi, at fakfelagsleiðarar vóru teir stóru skurkarnir. Tey kravdu so nógva løn.

Hví settu tit ikki fólkið fyrst?

At so lítið skuldi koma burtur úr so nógvum er áfatuligt. Tit hava havt ríkiligar møguleikar, enntá við hækkaðum blokki, at bøta um vælferðina hjá fólki. Hví settu tit ikki hol á mest átrokandi málini, beinanvegin tit komu til? Tey heilt akuttu? Hví fóru tit ikki undir at byggja ellis- og røkrarheim, hví gjørdu tit ikki eina ætlan fyri tey brekaðu, tey sálarsjúku, tey heimleysu, íbúðarneyðina, og vit kundu nevnt nógv annað. Vóru hesi for keðilig og triviel at fáast við? Er tað so galið, at gerandisdagurin hjá fólki var ov lítið sensajonellur fyri tykkum? Hann røkkur ikki út í heimspressuna, tað vita vit. Men tað rímiligasta at hugsa, tað er, at øll ábyrgdarfull, sum átaka sær leiðslu um okkara leiðir kanna umstøðurnar, og spyrja seg sjálvan: hvar er neyðin størst?

Ábyrgd veldst um, í hvørjum hondum hon liggur

Tjóðveldisflokkurin hevur ført fram undir hesi viðgerðini, at amboðið er ábyrgd. Tað ljóðar so hábærsligt og rørandi, men rakk stutt. ¡byrgd fyri hvørjum, er rímiligt at spyrja. Helt borgarliga fullveldissamgongan seg onga løtu hava ábyrgd fyri hesum samfelagsbólkum? Nú koma tit malandi við einum klípi til ellis- og røktarheimspláss, sum ikki skulu vera liðug fyrr enn um eini trý ár. Hví gjørdu tit so lítið burturúr so nógvum? Eftir tykkum verður eitt øgiligt upptak, sum tað verður trupult hjá eini komandi samgongu at taka, við einum skerdum blokki uppá 356 mió. kr, tá tit, við so framúr góðum búskaparligum viðvindi, methøgari ríkisveiting, methøgum fiskaprísum og lágari rentu, ikki kláraðu at útvega fólki neyðuga umsorgan og røkt. Tí mugu vit seta okkara vón til eina nýggja samgongu, at tað verður ein sovorðin, sum fæst at spyrja tann fyri hesa samgongu ógvuliga triviella og keðiliga spurning: hvar er neyðin størst? Tað átti at verið tykkara fremsta uppgáva!

At útfylla hesa uppgávu, áttu øll hesi 4 árini at verið brúkt. Men tykkara heimur er ikki av í dag.

Tað hava tit prógvað ferð eftir ferð.

Á skeivari hill

Allir føroyingar vita, hvør forðingin fyri bata í vælferðini hevur verið. So seint, sum í februar í ár sigur Høgni Hoydal við Jyllandsposten: »Hvis selvstændigheden ikki bliver til noget i denne omgang, mister vi fokus på at skaffe overskud i økonomien med henblik på målet om at opnå at blive selvstændige. I stedet er der risiko for, at vi får et økonomiskt tilbagefald og begynder at bruge penge på det skrigende behov for moderniseringer, der er på hospitaler, i færgenettet og andre steder i det offentlige«. At hesin boðskapur er farin út um veggirnar hjá nýggja borgarliga Tjóðveldisflokkinum er stór skomm. Var tað ein bankastjóri ið tosaði, var tað skilligt. Men at ein politikari kemur sær at boða frá, at røkt av samfelagnum er ikki hansara borð, og at tað er ein vandi í sjálvum sær- tann maðurin er komin á skeiva hill. Hvør man hann halda eigur yvirskotið?

"neyðugt oyðsl«

Og hóast tað eru nógvir pengar brúktir. Eftir alt reypið í skjótt 4 ár um ábyrgdarfullan fíggjarpolitikk, fyrispurningar og gremjan frá samgongulimum um óskilið við ógvusligu almennu fyrisitingini, vísir tað seg, tá talt verður saman, at tit hava økt hesa við 52. mió kr. Var hetta tað turrasta staðið tit funnu? Var tað her, at neyðin var størst? Hetta var kanska »det skrigende behov i det offentlige«? Skattalætta veittu tit. Tann frægasti skattalætti, sum nakar veit um at siga, og sum veruliga munar. Ikki tann til fólkið, men til partafeløgini, sum tey fingu strikað í skattinum. Hesin nýggi vinnustuðulin, var hann tað turrasta staðið? Var tað ikki meira kærkomið hjá tí tímaløntu, enn ríku fyritøkunum?

Vit mugu bara ásanna, at sjáldan fekst so lítið fyri so nógv. Og sjáldan fingu so fá so nógv.

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri:
Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Tíðindaleiðari:
Jústinus Eidesgaard justinus@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Anja Weihe anja@sosialurin.fo
Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Turið Kjølbro turid@sosialurin.fo
Stefan í Skorini stefan@sosialurin.fo
Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo

Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Myndamenn:
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Sosialurin í Norðoyggjum:
Postsmoga 231
Nólsoyar Pálsgøta 1
700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Uppseting/prent:
Uppseting: Hestprent
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin

Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Argjavegur 26,
Tel. 311820, Fax 314720
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14[00]

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.

Geni og talent

Om noen køkkensjefer, noen kokekoner, en fisker og en biskop

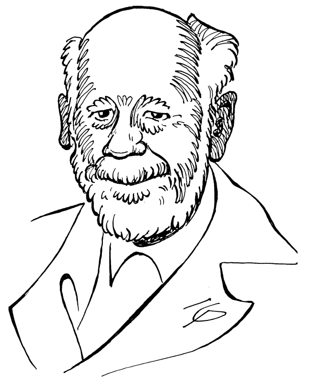

Det er noen år siden. Jeg er i kjøkkenet i en av Oslos gode restauranter. Den heter Frascati. Med meg er en lydtekniker, en programprodusent og en fotograf. Det er ende en tilstede. Han er iført skreddersydd dress, silkeskjorte, matchende slips og blankpussede sorte sko. Med sitt aristokratiske utseende og selvbevidsste holdning er han et presist bilde på en engelsk lord. Bildet bedrar. Han er hverken engelsk eller lord. Han er fransk, og hann er kokk.

Ikke en hvilken som helst kokk. Hans navn er Roger Verge. Den kanskje mest berømte av alle Frankrikes stjernebehengte køkkensjefer. I Frankrikes gastronomiske bibel Guide Michelin omtales hans trestjernede Paris-restaurant som »alene en reise verd«. Til den velfarter matelskere fra hele verden med ønsket om en gang i livet å få oppleve hans matkunst. Ventetiden kan bli lang. Hos ham må bord bestilles opptil et år i forvejen.

Frascatis direktør og køkkensjef Hroar Dege har maktet det usannsynlige. Å overtale den franske mester til et 14-dagers gjestespill. Nå er hann her. Forventningene er enorme.

Jeg er her for å intervjue Le chef for norsk radio. Vil han avsløre noen av sine hemmeligheter? Vil han røbe litt av det som skjer før maten blir presentert for gjestene? Vil han fortelle: Ikke hva han laver, men hvordan han gjør det?

Jeg ber han demonstrere tilblivelsen av en av hans lovpriste retter. Han smiler.

– Jeg er ingen trollmann. Jeg har ingen hemmeligheter. Det handler om førsteklasses råvarer, riktig behandlet og rigtig sammensatt. Annet og mer er det ikke.

Han begynner med sausen. Han setter frem ingrediensene. Buljong, vin, fløte, smør, olivenolje, chalotteløk og friske krydderurter. Under tilberedningen opplyser han i minste detalj hva han foretar seg. Han avslutter med å si.

– De ser. Det er meget enkelt. Men De kan ikke gjøre det etter.

Jeg er vist alt. Jeg er forklart alt. Jeg har fått besvart alle spørsmål. Jeg vet at han har rett. Jeg kan ikke gjøre det etter.

Hvorfor?

Svaret finnes i det Roger Verge ikke sa. Det handler om det sjeldne og ufattbare som heter geni. Den særlige evne som forvandler det fremragende til det unikt enestående.

Få er geniene.

Flere er talentene. Flere er de begavede som med flid og kunnskap har nådd sitt mesterskap.

Jeg har opplevet det ofte. Mesteren som tilsynelatende lett og liketil utretter hva jeg ikke kan.

I Hafnias spisesal serverer Gudmundur Gudmundsson for min gjest og meg noen enestående smakfulle kantareller. Porchert i en god konjakk, og lagt på et friskt salatblad.

Enkelt og uforlignelig.

I Hotel Nord får min kone og jeg smake Jógvan Heinesens hjemmelagede is med bær og sjokoladesaus. Ingen av oss er spesielle iselskere. Jógvans is får oss til å høre englene synge.

I Hotel Vágar spiser jeg en omelett. Lett, luftig og smakrik. Ikke til å glemme. Jeg får et stykke kjøtt med en saus med en rikdom av smaknyanser som på usannsynlig vis går opp i en høyere enhet.

I dette hotell er ingen kjøkkensjef. Det er noen gode kokekoner med stort talent, kunnen og kjærlighet til god mat.

Disse har alle en ting felles.

Mesteren setter alltid sin egen signatur på verket.

Du kan ikke gjøre det etter.

Det er noen år siden. I den tid det er uhøflig og udannet å si »du« til andre enn sine nære kjente. På fisketorvet i Stavanger hører jeg en ung fisker si til Rogalandsbispen Karl Marthinussen.

– Du biskop. Jeg har en fin torsk til deg.

Jeg tenker. Her opptrer den norske mindreverdighetskjensle. Jantelovens »Du må ikke tro at du er noe. Du må ikke tro at du er mer enn meg«.

Biskop Marthinussen opplyser meg.

– Du tar feil. Hans »Du« er et kompliment, og et uttrykk for respekt. Hva han sier er dette. »Fordi du er en like god biskop som jeg er fisker, så er vi jevnbyrdige vi to«. Han viser oss den stolthet enhver har rett til som kan sitt fag. Uansett hvilket yrke vi har gitt eller har valgt. Jeg kan ikke være en god fisker som denne unge mann. Men jeg kan være en god biskop. Og dermed jevnbyrdig med ham.

Suðuroyarbrúgvin nýggi Smyril

Jógvan Krosslá

Suðuroyarskipið, tann nýggi Smyril, stoltleikin hjá suðuroyingum, eitt sera gott gjøgnumarbeitt vælaverk, eitt rimmar skip, sum er skraddaraseymað til Suðuroy, har suðuroyingar, manningin á Smyrli, leiðslan á Strandferðsluni, saman við Knud E. Hansen fyritøkuni hava so at siga fingið hvønn smálut við, soleiðis at hetta skuldi verða brúgvin ímillum Suðuroynna og meginlandið nógv ár fram í tíðina, har flest øll landsstýrisfólk eins og tingfólk vóru samd í, var tað rætta fyri suðuroyingar og at hetta kundi tey fyrstu nógvu árini samanberast við at vágafólk og norðoyingar fáa undirsjóvartunnlar, hetta var nakað, sum tey flestu fólk hava verið samd um nú í nøkur ár og hava vant seg við tankan um, at hetta kostar pening, men tað samanbindur tað føroyska samfelagið, soleiðis at fólkið kann búgva runt um í landinum.

Hugsandi kundu suðuroyingar sett krav um at fáa undirsjóvartunnil til Suðuroynna, tað verður helst eisini eitt ynski frá okkara eftirkomarum, tann íløgan kostar helst í dagsprísi uml. 1,5 milliard krónur, tá skal fyrst ein tunnil verða gjørdur til Sandoynna. Undirritaði vónar ikki undir nøkrum umstøðum, at ætlaða suðuroyarskipið, okkara nýggi Smyril, verður nakað sum suðuroyingar fara at minnast sum skipið sum ongantíð varð bygt.

Á fundi tann 6. september 2001 í Øravík, sum var ein góður fundur, har nógv fólk var samankomið, legði landsstýrismaðurin í vinnumálum fram uppskotið til tað nýggja suðuroyarskipið, sum øll vóru sera spent uppá, sagt var nær kjølurin ætlandi skuldi strekkjast og nær ferjan á leið kom at loysa núverandi Smyril av. Hetta vóru øll glað og takksom fyri.

Nú hoyrist so, at landsstýrið hevur ætlan um at keypa Norrønu til at sigla uppá Suðuroynna. Norrøna er skjótt 30 ára gomul og er als ikki egnað at sigla uppá Suðuroynna.

Hetta at seta nýggjar motorar í Norrønu og siga at skipið er so gott sum nýtt til nýtslu í áleið 15 ár til suðuroyingar, tað dugir bara ikki. Nýggi Smyril er skradaraseymaður til suðuroyarsigling, hann er í allar mátar bygdur mótsatt av tí sum Norrøna er, ein trampari frammanímóti, ógvuliga høg og tekur harvið nógvan vind á seg. Tað verða antin nógvar avlýsingar, ella verða tað nógvir ótespiligir túrar um Suðuroyarfjørð. Alt hetta er roynt við serfrøðingum at fáa fyribyrgt sum best við nýggja skipinum.

Áheitan á Føroya Landsstýri og á Føroya Løgting: Vinarliga, latið suðuroyingar fáa sína brúgv, tað nýprojekteraða suðuroyarskipið.